

De hofstaat van de koningin

Dat koninginnen een hofstaat hebben weet elke imker. De imker die in het gelukkige bezit is van een observatiekast heeft deze vast ook vaak genoeg gezien. Als je in een bijenvolk werkt en ramen met bijen uit het volk haalt, kom je de koningin regelmatig tegen maar nooit met een hofstaat. Blijkbaar is het volk of de koningin door de ingreep van de imker tezeer verstoord om een hofstaat te vormen.

Vorig jaar stond ik op een dag in mei met een observatiekast op een open dag van 'De Duinboeren'. De imker was voor deze dag uitgenodigd omdat hij met zijn bijen een bijdrage levert aan de bestuiving van aardbeien, bessen en appels, de producten van deze fruittelers. Er was veel publiek en de observatiekast trok de nodige aandacht. Uit de praatjes rond zo'n observatiekast blijkt dat er veel kennis over bijen onder het publiek aanwezig is, maar dat de imker daar nog heel wat op aan kan vullen. Meestal zie je de bijen achter het glas van de observatiekast zenuwachtig rondjes lopen op zoek naar een alternatief voor het afgesloten vlieggat. Dit volkje gedroeg zich erg rustig. Op een bepaald ogenblik begon het me op te vallen dat de koningin alweer omringd was door een hofstaat. Leuk voor het publiek en interessant voor de imker. Die hofstaat bestond ongeveer 2 à 3 minuten en daarna liep de koningin weer over de raten. Een tijdje later deed het verschijnsel zich weer voor. Ik had de indruk dat ik de vorige ongeveer een half uurtje eerder had gezien. Ik begon op mijn horloge te letten en je kon er bijna de klok op gelijk zetten. Elk half uur vormde zich een hofstaat die enkele minuten duurde. Het wonderlijke van dit verschijnsel vond ik de regelmaat waarmee het zich voordeed.

C. Lukkenaer, Udenhout

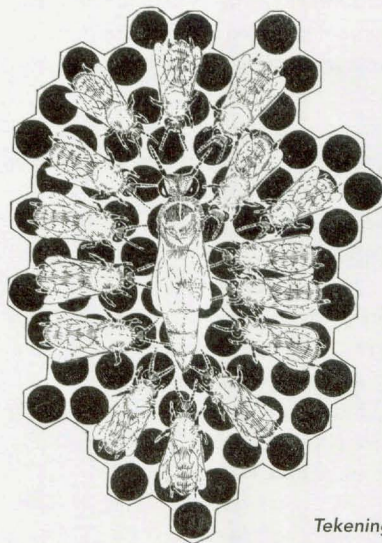
Voedsel en geurstoffen

Over de hofstaat: een ieder bekend. Bijen in de hofstaat bieden de koningin voer aan, voedersap zowel als maaginhoud, waar zij naar behoefte van neemt. Een andere belangrijke functie van de hofstaat is dat de werkbijen geurstoffen van de koningin via adsorptie aan het lichaamsoppervlak opnemen en daarmee de aanwezigheid van de koningin aan andere werksters doorgeven, ook als de koningin intussen is verder gewandeld. Voormalige hofstaatbijen krijgen van andere werksters voedsel aangeboden, als waren ze kleine moertjes. Ze kunnen deze bijzondere behandeling gedurende zo'n 15-30 minuten na het vertrek van de

koningin krijgen. Wie goed naar de hofstaat kijkt zal zien, dat er geen bijen zijn die vanaf een afstand naar de koningin toekomen. Pas als de koningin vlakbij is, hebben de bijen iets in de gaten. Als ze verder loopt, is ze ook heel snel 'uit het zicht', dat wil zeggen dat ook dan de hofstaatbijen niet weten waar ze heen ging. Dat komt vooral, omdat de koninginnegeurstoffen zo gemakkelijk aan het lichaam van de werksters blijven hangen. (Bij het zwermen kunnen we vaststellen, dat die geurstoffen zich ook over grotere afstand kunnen verplaatsen.) Door regelmatig rond te lopen zorgt de koningin ervoor, dat overal in het volk voormalige hofstaatbijen zijn die een beetje naar koningin ruiken. Ze loopt vooral rond in het broednest, dus daar waar de werksters bij afwezigheid van een koningin redcellen zouden kunnen optrekken.

Over een regelmatige afwisseling van stilzitten en lopen van de koningin kan ik niets meedelen; er is bij mijn weten niet over gepubliceerd. Wel is het natuurlijk zo, dat er in een observatiekast maar heel weinig eitjes worden gelegd, waardoor er veel tijd is om stil te zitten. Misschien weet iemand onder de lezers er iets over te zeggen?

Reactie van Hayo Velthuis

Hofstaat.
Tekening: C. Lukkenaer

Heeft u ook iets wonderlijks meegemaakt bij de bijen? Laat andere imkers ervan meegenieten!

De redactie nodigt u uit om uw waarneming op te sturen per brief, schijf of e-mail aan redactie@vbbn.nl of schoots7@zonnet.nl. Hayo Velthuis kan er een aanvullende of toelichtende reactie op geven.